

Spis treści

Przedmowa	5
I. Oblicza sarmackiego historyzmu	15
Historiozofia sarmackiego mesjanizmu	16
Historia jako przeszłość rodu	23
Degeneracja czy rozwój?	40
Modele sarmackiej refleksji historycznej	53
II. Historia w perspektywie postępu — Europa i Polska	56
Historia a idea postępu	56
Historia jako refleksja krytyczna	66
Nowe treści nowej historii	75
Historia jako lekcja	92
Historyzm sarmacki a historyzm Oświecenia	97
III. Argument z historii w polityce — Feliks Łoyko	101
Historyczne argumenty zaborców	102
Początki polemiki historycznej	113
Polityczna historiografia F. Łoyki	116
Znaczenie historiografii F. Łoyki	133
Inni polscy polemiści	139
Miejsce polemiki z zaborcami w myśli historycznej polskiego Oświecenia	144
IV. Monarchiczna koncepcja dziejów Polski	149
U źródeł monarchicznej myśli historycznej w Polsce	153
Synteza historyczna Adama Naruszewicza	160
Kontrowersje wokół dziejów najdawniejszych	161
Teoria absolutyzmu piastowskiego	168
Krytyka wzrostu znaczenia panów i szlachty	173
Diagnoza współczesności	177
V. Wizje historyczne republikańskich zachowawców i reformatorów	186
Historiozofia starszslachecka: Seweryn Rzewuski	192
Historiozofia oświeconego republikanizmu: Michał Wielhorski	199
VI. Historia i walka o ocalenie Rzeczypospolitej	213
Historia na Sejmie Czteroletnim	214
Poglądy historyczne Kuźnicy Kołłątajowskiej	237

VII. Historia a katastrofa	257
Utrwalanie pamięci o przeszłości narodowej	259
Historia jako eksplikacja teraźniejszości	285
Epigoni sarmackiego tradycjonalizmu	289
Spadkobiercy monarchicznej interpretacji dziejów Polski	292
Umiarkowanie reformatorska myśl historyczna	299
Demokratyczna myśl historyczna późnego Oświecenia	308
Słowianofilskie interpretacje dziejów Polski	326
Przewartościowania i kontynuacje	342
VIII. Epigonów nadzieje i rozterki	346
Epigonizm dziejopisarski Jana Albertrandiego	348
Wśród prac nad „Historią narodową”	359
Częściowe rezultaty i nie spełnione nadzieje	366
IX. W kręgu <i>Śpiewów historycznych</i>	385
Od historii-kostiumu do historii jako dźwigni świadomości narodowej	385
Niemcewiczowska synteza dziejów polskich	397
Niemcewiczowska lekcja patriotyzmu	420
X. Tradycjonalizm providencjalny — Jan Paweł Woronicz	429
Providencjalna interpretacja dramatu Polski	435
Historiozofia narodowa Jana Pawła Woronicza	441
Znaczenie historiozofii nadziei w Opatrzności	453
Uwagi końcowe	460
Indeks	470

